

Kath. Népszövetség.

A Népszövetség végleges szervezése Gyulafehérvárt.

Városunkban ezelőtt három hónappal indult meg azon üdvös mozgalom, hogy itt, az erdélyi Sion ormán is kitűzessék a népszövetség zászlója. Ügybuzgó emberek, tettekre kész férfiak vették kezükbe a szervezés munkáját, s mikor mindent előkészítettek, azon kérelemmel fordultak a budapesti központhoz, hogy a végleges szervezkedés sikeres befejezése céljából jönnének le mihozzánk is azok a derék központi vezetők s legyenek segítségükre ők, akiknek nevét tisztelettel ejti ki ajakán minden magyar katolikus. Reményük teljesült, mert vasárnap, e hó 24-én városunk falai között üdvözölhettük: Zborai Miklós dr., országos képviselőt, a Kath. Népszövetség alelnökét, és Haller István hírlapíró, az Új Lap felelős szerkesztőjét, népszövetségi főtitkár.

Megérkezés.

Vasárnap délelőtt 1/210 órákor érkezett meg a gyulafehérvári vasúti pályaudvarra azon vonat, mely a mi kedves budapesti vendégeinket, a kath. ügyek buzgó hőseit. közénk hozta.

Az indóháznál a helyi kath. népszövetség vezetőemberei várták, ahol Korbuly Ignác kir. ítélőtáblai bíró üdvözölte a vendégeket, akiket innen hosszú kocsisor kísért a püspöki palotába, melynek kápolnijában szent misét hallgattak, majd pedig püspök úr önmagmeltóságánál, a szíves házigazdánál tisztelegtek és megállapították a délutáni nagygyűlés programját.

A délutáni gyűlés lefolyása.

A városi sétatéri Vigadó nagyterme rég nem látott falai között oly nagy és intelligens közönséget, mint a milyen már 1/24 órákor elfoglalt ott minden helyet s szerencsés volt az, a ki helyet kaphatott. Ott láttuk a székeskápta-

lan és a központi papság tagjait, a kir. törvényeszek, ügyészség, ügyvédi kar, a m. kir. adóhivatal, a posta- és vasúti hivatalok vezető embereit, a városi közigazgatást, előkelő nőket és a helybeli keresztény magyar polgárság díszes tömött sorait, amint ünnepi hangulatban s feszült érdeklődés között várták a gyűlés megkezdését. Jelen voltak még a közellevő községek hivatalos kiküldöttei: Nagyenyedről, Türről, Balázsfalváról, Tövisről, Zalathnáról, Magyarigényből, Alvincről, Borbándról és Maros-Portusról.

Pont négy óra volt, amikor püspök urunk önmagmeltóságának kíséretében, a díszterem mellékaljátóján bevonultak a népszövetség vezető emberei: Zborai Miklós, Haller István, Ujfalussy József dr., Korbuly Ignác, Ávéd Jákó és Fejér Gerő dr., kik az elnöki emelvényen helyezkedtek el, püspök úr önmagmeltósága pedig a hallgatóság soraiban foglalt helyet.

Ekkor felhangzott a papnövendékek hatalmas énekkara, s a díszterem falai visszhangzották az „I s t e n á l d d m e g a m a g y a r t” felséges dallamát, melynek végzetével Ujfalussy József dr. apátkanonok, elnök tartalmas beszédben reámutatott az ezelőtt három hónappal megindított népszövetségi mozgalomra, a mikor is teljes bizalommal óhajtottuk a kath. népszövetség hófehér zászlóját kitűzni az erdélyi Sion ormaira.

Bizalmunk valóra vált! A szervezkedés nehézségei be van fejezve és ma oly férfiak vannak itt a mi körünkben, kiknek egyénisége, országos hírneve és támogatása kitaratást fog kölcsönözni nekünk arra, hogy azt a fehér zászlót mindig fenn lobogtathassunk. Bemutatja Zborai Miklós dr., mint a helyi kath. gimnázium egykori jeles növendékét, a magyarországi kath. népszövetség buzgó alelnökét és Haller Istvánt, a munkás- és iparososztály szerető testvérét, odaadó barátját, a nagynevű író és főtitkár.

Vendégeink közül először Haller István beszélt.

életével; óra inté a híveket, hogy vigyázzanak s ne engedjék magukat a modern pogányság szelleme által megmetyélyeztetni. Legyenek hívek hitükhöz és Szt. László példájára szeressék Istent és embertársaikat.

A mely benyomást tett beszéd után 380 hívőnek adta fel a bérálás szentségét. Ezután pedig a helybeli jegyzőnek kis gyermekét keresztelte meg. Minden tényében szeretet, alázatosság és isteni vallásunkból merített ihlet ékíté a kegyes főpásztor.

Ebéd után magához emelő, nemes modorával éreztető atyai szívének melegét az őt körülrajongó vendégekkel s midőn már némileg kipihenté e nap fáradsalmait, búcsút mondott Csikszépviz híveinek és Csikszentmihály felé vette útját.

Csikszentmihálynak apraja-nagyja lelkesült örömmel várta a község végén állított diadal-kapunál a főpásztort. Nemsokára a banderisták vezérlete és a szépvízi hívek kíséretében meg is érkezett, a hol Kristó Domokos helybeli róm. kath. tanító talpraesett szép beszéddel üdvözölte ő méltóságát.

A kegyes főpásztor a hívek szívének e magasztos tüntetésben nyilvánuló érzelmeit nyajason megköszönve, az ősi időkben épült díszes temptom felé sietett, melynek bejárata előtt Jakab Lajos alesperes helybeli plebános az ő természetes, megalapozó ékesszólásának hangján üdvözölte. Erre Püspök úr ő méltósága ismét szeretettel válaszolt és belépve a templomba, az iskolás gyermekek gyönyörű éneke mellett haladt

A kath. egyház — úgymond — két ezred-évre kiterjedő munkálkodásában, minden század fiának, minden kor gyermekének szellemét megértette és ezeknek vágyait, iörekvéseit, mint a nemzetek szerető édes anyja, mindig ápolta s szükségleteinek kielégítéséről is mindig gondoskodott. Így tett a multban, így tesz a jelenben is. Most, midőn azt látja, hogy az ő gyermekeit veszély fenyegeti, midőn látja, hogy miként a folyondár körülveszi az erős tölgyet, behálózza galyait és utoljára megfojtja, — úgy a kath. egyház híveit minden téren háttérbe akarják szorítani, most is felemeli szavát azok ellen, kik fiait üldözik. Ezen ellenségek pedig: a szabadkőművészség, a nemzetközi szociáldemokrácia és a gonosz sajtó.

Ezek mind a pozitív alapon nyugvó katolicizmus ellen harcolnak, mert csak ez az egy tud újtába állani a rombolás munkájának. S ezek az ellenségek hatalmasok ám! Franciaországban 26.000 szabadkőműves van és 30 millió katolikus ellen oly törvényeket tudott hozni, hogy ott a katolicizmus egészen számkivetetten és lenyűgözve nyomorog. Nálunk a kath. pénzen alapított egyetem falairól ez a szabadkőműves szellem letördelte a kereszteteket.

Igy van a dolog a szociáldemokráciával is. Ez nem ismer Istent, hazát, törvényt, jogrendet. Mindent el akar pusztítani, mindent fel akar dúlni. Ezen romboló szellem megakadályozására a pozitív hittel bíró katolikusoknak szövetkezniök, tömörülniök kell, még pedig jó előre! Éppen úgy kell tenniök, mint a jó vezérnek, ki nem a csata hevében oktatja be katonáit a hadviselés különféle fogásaira, hanem jóval a csata előtt kiképzí őket. Mi nem valamely felekezet, vagy faj ellen szövetkezünk. A kath. népszövetség társadalmi szervezet. Más jogait nem bántjuk, a miénket nem engedjük. Már most 70.000 tagja van a népszövetségnek, de ez még nem elég. Négyezer 70.000 tagra van szükségünk, sőt a tiz millió katolikust kell egyesítsük, ha azt akarjuk, hogy minden ellenséggel megküzdhesünk, minden támadást

az Úr oltaráig. Az előirt imák végzése után Kóródy Mihály csikszentmiklósi plebános lépett a szószékre s lelkesült beszédben adta elő a főpásztori út célját.

Igen megható volt ama jelenség, mellyel a szentmihályi iskolás gyermekek ő méltóságát kitüntették. Ez nap este, szerenádót adtak és az ártatlan szív örömhángján üdvözölték a kegyes főpásztort. Ő méltóságára nagyon jól hatott e kitüntetés és a jó atya szeretetének melegével mondott érette köszönetet.

Másnap — május 16-án — szent mise után ismét prédikált ő méltósága. Elragadóan beszélt az annyira szükséges bekeségről. Felhívta a figyelmet a bekeség ellenségeire: a harag, irigység, perlekedés és a rágalomra. Intette a híveket a szeretetre, alázatosságra, szelidségre, mert csak így lakik közöttük a Szentlélek az ő kegyelmeivel.

Ezután mitegy 400 hívőt részesített a bérálás szentségében. Ebéd után 1/24 órákor ismét tovább akart utazni a kegyes főpásztor, de útjában megállították az iskolás gyermekek, kik újból az ártatlan lélek üdvözletével állanak elébe s áldást kérenek a lankadatlan főpásztor apostoli nehéz munkájára. Ő méltósága megköszönve ez ismételt üdvökvánatot, a szülőkhez intézett atyai böles intelmek után kocsiara ült és Csikgyimes-felsőokra utazott, a hol másnap kettős funkció: templomszentelés és bérálás várt reá.

Verebesi.

visszaverhessünk. Miként a nagy Napoleon Egyiptomban harcoló katonáinak a négy ezer éves gulákra mutatva azt mondotta: Franciák! Négy száz esztendő tekintet a reátok, előre! Én is azt mondom: katolikuskok, itt az ellenség, a szabaddóművéség, a nemzetközi szociáldemokrácia és a gonosz sajtó! rajta, egyesüljétek, tömörüljétek, a kereszt jelében előre!

A hatalmas beszédet tapsvihar követte, mely csak percek múlva csillapodott le.

Ezután Fejér Gerő dr. számolt be a helyi népszövetség szervekedésének három hónapi munkájáról. Eszerint a tiz csoportvezető, kiknek nevét lapunkban már ismertettük, 343 tagot toborzott össze a társadalom minden rétegéből. Üdvözlő a központi vendégeket és indítványára a közgyűlés egyhangulag a következő urakat választotta csoportvezetőkné: Dr. Horváth Jenő, Papp György, Müller Lajos, Kastaly Ernő, Penzes László, Kratochwill Ferenc, Prohászka Viktor, Szilágyi József, Matskássy József, Bohuczky János, Udvarny József, Szárga Ede, Weber János, Körössy József, Balogh Márk, Kastaly Gyula, Szekáll Mihály, Király Gáspár, Fejér Gerő dr., Körössy László, dr. Roska Miklós szövetségi tagokat.

Alsófehérmegyei elnöki állásra ajánlja a közgyűlés a központi kormányzó tanácsnak kinevezésre: Korbuly Ignác táblabíró; gyulafehérvári elnöki állásra dr. Ujfalussy József apátkanonokot; helyi igazgatójává pedig megválasztja a csoportvezető felé lovag Ávéd Jákót.

Az ingyenes jogvédő bizottság tagjai pedig, kik minden hónap első és harmadik szerdáján délután 5-7 óra között a legényegyesületben a jogkereső szövetségi tagoknak ingyen, élő szóval tanácsot adnak, a következők: Krzyzewszky Géza, Dr. Adorján Samu, Dr. Kontz Viktor, Dr. Roska Miklós, Prohászka Viktor, Daubrovsky Gyula, dr. Cseke Vince.

Most felállott Zborai Miklós dr., országos képviselő, aki hatalmas lendülettel, nemes hűvel s lángszavakkal köszönti Gyulafehérvár szab. kir. városát, szülőföldjét, Lépes György városát, a fejedelmi várost. Majd így folytatja: Mikor Budapestről elindultam, még akkor is azt kérdeztek tőlem: ki bántja Magyarországon a katolikusokat, hogy ezek most akarnak épen szervezkedni! Gyülekezhetnek szabadon, templomba járhatnak; a kormány, a hatóságok nem bántják, tehát miért és kik ellen szövetkeznek? Erre én azt feleltem: Szövetkezniük kell most, mert a marszejez hangjai már füleinkben eszenegnek, a romboló szenvedélyek már ki-kí törnek, hogy vallást, hazát, királyt megsemmisítsenek, vagyont, szabadságot elraboljanak. Szövetkezniük kell, hogy keresztény testvéreinken segítsünk, a szegényt istápoljuk, a tudatlant tanítsuk, a kath. keresztény műveltséget szélesebb alapokra fektessük. Ezt akarjuk elérni az írás, szó és cselekedetek hatalmas erejével. Együvé akarjuk hozni azokat, kik vér a mi vértünkben, szív a mi szívünkben. Egy mindegyért és mindenéért! Fekete seregnek neveznek bennünket! Jó! Feketesereg vagyunk, de emlékezzetek vissza ellenségeink a dicső Mátyás király feketeseregére, melyről azt mondja a költő:

„Nyögte Mátyás bús hadát,
Bécsnek büszke vára”.

Esmékben gazdag, mindvégig feszült figyelemmel hallgatott beszéde lázba hozta a hallgatóságot, az emelvény körül levő notabilitások pedig ott a helyszínen elragadtatva gratuláltak a nagy szónok és országos hírű politikusnak.

Hatalmas éljenzés között lépett az emelvényre püspök urunk, aki főbb vonásokban a következőket mondotta:

Engedetlen voltam, amikor itt megjelentem, mert orvosom, egészségi állapotomra való tekintetből, szigorúan tiltott minden olyan helytől, ahol tulzsfuflóság van és különösen most ez az abnormis hőség igen könnyen veszélyeztetheti egészségemet. De mindezek dacára eljöttem ide, a nyilvánosság elé, jellehet szívesebben dolgozom esőndben a lelkek üdvéért. Eljöttem, mert az a meggyőződésem, hogy ha már hiveim meghozták azt az áldozatot, hogy a kellemetlen hőség dacára ily nagy számban összegyűltek, kötelességem nekem is eljönni és körükben megjelenni. Eljöttem, mert hálámat akarom leróni azon férfiak iránt, kik elhagyták otthonukat, kedves családjukat, kikés foglalkozásukat, hogy minket lelkesítsenek, ösztönözzenek és a keresztény megújulás nagy művének pártfogókat szerezzenek. Főpásztori örömmel is kifejezést akarok adni afölött, hogy hiveim tömörülni, szervezkedni és összetartani akarnak. Jelenlétemmel is be akarom igazolni azt, hogy hive vagyok a kath. hívek irányú szervezkedésének, mely tömörülni akar anélkül, hogy mások jogait megsértene. Tizenegy évi működésem alatt mindig örültem annak, ha a felekezetek is Krisztust és az Ő igazságait keresték s mi mindig örömmel támogatunk minden olyan irányzatot, mely a krisztusi szeretet ápolására szolgál, mert ahol nincs szeretet, ott nincs béke, ahol nincs béke, ott nincs boldogság. Ma a kath. egyház az Auxiliatrix Christianorum ünnepét üli! Kérjük égi Patrónánkat, hogy védjen meg bennünket továbbra is s adjon nekünk elég erőt arra, hogy vallás és nemzetiségi különbség nélkül mindnyájan összetartsunk, s vállalva működjünk szegény magyar hazánk boldogságának előmozdításán. Isten áldása legyen önökön és munkálkodásukon.

Ezen valódi apostoli szavak óriási hatást gyakoroltak. A közönség felállott, zajosan eljenzett s tapsolt örömben. A tetszésnyilvánításnak megszűntével Ujfalussy József dr. apátkanonok köszönte meg Önmagyméltóságának azon nagy kegyességét, hogy a gyűlésen egészségének kockáztatásával is megjelenvén, annak fényt, tekintélyt és nyomatékot adni méltóztatott. Kéri a jó Istent, hogy kegyelmes főpásztorunkat sokáig éltetni kegyeskedjék.

A nagyszerű és feledhetlen ünnepséget, a papnövendékek énekára által előadott pápai himnus zárta be.

Este 7 órakor, a helybeli főgimnázium ifjusága, az Európa szálló dísztermében a vendégek tiszteletére előadta Madarász Flóris négy felvonásos zenés színjátékát, a mely előadást is igen nagy számú közönség hallgatott meg, s mindvégig elragadtatva gyönyörködött az ifjuság igen szép és tanulságos előadásában.

Koronagyűlések.

A kézdiorbai esperes kerület papsága f. é. május hó 5-en tartott koronagyűlésén a kegyelmes püspök úr által kitűzött kérdésekben a következő határozatokat fogadta el:

1. A gyakori és mindennapi sz. áldozásról Olasz András gelencei káplán felolvasásában előadta a gyakorlati mód-szert arra nézve, hogy hogyan lehet meghonosítani a gyakori szent áldozást felnőtteknél és gyerekeknél. Határozati javaslatát elfogadták:

a) Mondja ki a korona papsága, hogy minden plebánián az év minden nagyobb ünnepén nagy mozgalmat fejt ki a gyakori és mindennapi áldozás meghonosítására.

b) Minden pap minden gyónóját ösztönözni

fogja a gyakori gyónás és áldozásra és arra neki utasítást ad.

c) Minden ünnep és vasárnap előtti délután gyónatást rendez gyerekek és felnőttek közt és arra haranggal jelt ad. Vasárnap reggel is legalább első harangszókor a gyónatós székbe ül.

d) A gyakori szent áldozás ellen felhozni szokott ellenvetéseket, ferde nézeteket a szószékről megafolja s a gunyolódókkal szemben az áldozókat védelmébe veszi. (Reviczky „Vissza a gyakori szt. áldozáshoz.”)

2. A kate-kérdésben Kacsó Boldizsár tartott alapos és kimerítő előadást. A koronagyűlés kimondotta, hogy:

a) Az új kate határozottan jobb a régiek-nél, világos és egyszerű nyelvezete és az elemi kate-nak bibliával való szerencsés kapcsolása folytán.

b) De szükséges volna a kis kate-t is, a szükséges bibliai történetekkel vegyíteni, az aláhúzásokat, csillagjelzéseket elhagyni és az egészet egyenlő nagy betűvel írni illetve nyomtatni. Továbbá az elemi kate-t annyira bővíteni, hogy az elég legyen némely iskolában, hol (osztatlan iskolában) heti 2 órát tarthat a hitoktató. Végül a mindennapi szent áldozásról külön fejezetben szólni.

3. A kath. sajtó pártolásáról mult őszi koronagyűlésen tanácskoztunk és a Sajtóegyesület alapító tagjává lett a kerületi papság 220 koronára összeadásával és azonkivül minden pap a sajtóegyesület rendes tagja évi 2 koronával.

4. A Kath. Népszövetség terjesztésére Bagoly Mihály lelkes felolvasása buzditotta a papságot és a kézdiorbai esperesi kerületet három népszövetségi kerületre osztotta, mindenik kerületnek külön agitátort választva. Agitátorokul választottak: Solyom Géza gelencei, Bagoly Mihály kézdizsterkeszti és Kacsó Boldizsár alsó-csernátói plebánosok, akik bármikor kötelesek a Kath. Népszövetség gyűlésén megjelenni és szónokolni, ha meghívják.

5. Az egyházmegyei zsinat előkészítő bizottságának kérdéseire következő határozatot fogadta el a koronagyűlés:

a) A házszenetelés nagy zavar nélkül el nem törülhető, de az nem Vizkereszt napján, hanem nyolcada alatt vagy esetleg előtte való héten is végezhető.

b) A jelen idői körülmények és az a tény, hogy a hívő nép buzgótsága az egyházi szertartások, áldások, könyörgések szavainak megértése által nagyban fokozódik: ohajtandóvá tesz, hogy mindennemű szertartás — a misékönnyet kivéve — magyar nyelvre fordíttassék és kiadassék.

c) A felnőttek temetésénél szokásban lévő „k o p o r s ó b a t e t e l” és a temetésnél is szokásos halotti szolozsmák végzése eltörölendő a „V e n i t e” és „B e n e d i c t u s” kivételével. A gyermek temetésnél szokásos „B e n e d i c t u s” eltörölendő. A kántorok által külön végezni szokott s z o l o z s m á z á s eltörölendő, de a búcsuzató meghagyható.

d) Az esperes kerületek új beosztásáról Tamás Dávid oszdolai alesperes-plebános tartott alapos szakértelemmel előadást; javaslatait a kerületi papság el is fogadta, mely szerint:

Föltéve, hogyha K á s z o n akarna háromszékhez csatlakozni, mivel fekvésénél fogva és a kilátásban levő vasut által még inkább Kézdiorbá hely felé gravitál, úgy a kézdiorbai kerület három alesperességre oszlanék. Elsőbe tartoznék: Torja, Futásfalva, Alsó-Csernátón, Szárapatak és Kászon. A másodikba: Lemhény, Esztelnek, Kézdizsterkeszt, K.-Szentlélek, K.-Vásárhely, Szentkatolna, Imecsfalva, Zágón. A

harmadikba: Ozsdola, Gelence, Bereck és majd Zabola.

Keressék meg püspök úr öngyméltóságát, hogy Kezdivásárhelyen a Fogarasi-fele alaphól állított egy önálló plébániát állandó esperesi székhellyel, a mint az van Székelyudvarhelyen, Marosvásárhelyen stb.

*

Május és június. Hogy a májusi és júniusi vesernyék élvezetesebbek legyenek és az érdeklődést fokozzák, továbbá, hogy a lelkipásztor is meg legyen kimélve attól a folytonos aggodalomtól, hogy mit prédikáljon mindennap, en egy igen könnyű és nagyon hasznos jól bevált módszert ajánlok, a mit gyakorlatból bátran ajánlhatok. Ez pedig az, hogy hónap elején kezébe vesz egy jó könyvet és abból naponként elmond egy-egy szakaszt, kiválasztva mindig a legfontosabb és legérdekesebb részeket. Így egy könyvet tudnak már hónap végén a hívek. Következő hónapban új könyvet veszünk elő.

Ilyen jó könyvek májusra: A lurdusi szent Szűz története. (Kapható Adjutos S. Szatmár.) Mária virágos kertje. (Soóthy Gyulaférvár.) Szuszai A. A nagy mesterség. (Szent-István-Társulat Budapest) stb.

Júniusra. P. Galamb: A titkos mély szentség villogásai. (Győr, Nagyszeminárium.) Reviczky A.: Gyakori szt. áldozásról. (Rev. A. Voloska Istria.) „Vissza a gyakori szent áldozáshoz” (Budapest, közp. öltöző IX. Üllői út 77.) Bougaud: B. Alaquoq Margit élete. (Szent-István-Társulat Budapest.) Segur: Feleletek. (Népiratka) stb.

Ezek nagyon élvezetessé teszik az áhítatosságot, tanítják a népet és élvezet a papnak is.

*

A marosi esperesi kerület tavaszi koronagyűlése.

A marosi esperesi kerület tavaszi koronagyűlést május hó 18-án tartotta meg Maros-Vásárhelyt.

Szentmise hallgatása után Karácsony Márton apát, főesperes tartalmas beszéddel nyitotta meg a koronagyűlést. Beszédében élénk színekkel vázolta a napjainkban az egyház ellen dülő harcot, melynek egyenes irányzata a lelkeket elszakítani Krisztustól. Ugyanazért a papságnak részen kell lenni a mentésre. Szükséges erőnket csoportosítani, teljes egyetértéssel mindent megtenni Isten dicsőségére a lelkek érdekében.

A nagy számmal összegyűlt papság élénk figyelemmel hallgatta a tájékoztató, irányító beszédet és tetszését, hozzájárulását élénk eljénzessel nyilvánította.

A püspöki leirat felolvasása után Jaross Béla segédlelkész olvasta fel nagyszabású terjedelmes tanulmányát, illetőleg bírálatát az új elemi és kiskatéról. Kimutatta hiányait, gyengeit s bátor volt kijelenteni, hogy a kátéjavítás nem sikerült. A gyűlés kénytelen volt igazat adni. A gyűlés elfogadta azon javaslatot, hogy népiskolákban huzamos ideig jó eredménnyel működött hitoktatásokat tanácskozással kell összehívni a káté átdolgozása végett. A tanulmány a jegyzőkönyvhez csatoltatik egész terjedelmében.

Ezután Korbuly Ignác ismertette a kath. pap feladatait a kath. sajtóval szemben. Megcáfolatlanul kimutatta, hogy kath. pap csak kath. lapra fizethet elő és hogy kötelessége minden lehető megtenni, hogy kath. hívek csak kath. lapra fizessenek elő és kath. lapokat olvassanak. Bebizonyította azt is, hogy jogunk van mint acies bene ordinata seregnek nyilván tar-

tani, ki minő szellemi táplálékkal látja el magát és ha vajjon pénzevel nem hízalja-e az egyházzellenes sajtót? A kath. sajtóegyesület állandó, hathatós pártolását mondotta ki a gyűlés.

Pap Tamás a gyakori és mindennapi szent áldozásról értekezett. Az akadályokat adja elő és azok elhárításának módját, úgy mint a szentsegimádást, oktatást bátorítást, biztatás, a téves hiedelmek eloszlatása és a balfelfogások megszüntetése, a jó olvasmányok és épületes beszélgetések által.

Szabó György a Kath. Népszövetségről tart előadást, előadja a célját, feladatait, megalkatási módját az egyes plébániákon. Előterjesztí javaslatát, melynel fogva a vármegyé négy népszövetségi kerületre osztja fel, a gyűlés hozzájárult és kijelöli minden egyes kerületre az agitátort.

Ezután a koronagyűlés az egyházmegyei zsinatot előkészítő bizottság által küldött kérdésekre felel meg.

A többség véleménye, hogy a vizkeresztli házszenelés mint régi jó szokás, melyhez a nép ragaszkodik, tartassék fenn; a délelőtti istenitizetelet után vegye kezdetét.

A liturgikus nyelvre vonatkozó kérdésre a többség véleménye az, hogy a szentmisen kívül minden szertartás anyanyelven végeztessek.

Kerületünkben a liturgiától eltérő más szokás nincs, csak a halotti beszéd és búcsuzatók a egyes helyeken, de ezen helyeken, mint misszió pontokon a halotti beszéd tartása jó alkalom, hogy szent hitünk igazságait a nemkatholikus hallgatóság előtt is fejtegessek. A búcsuzatást mint semmi lelki hásszal nem járó szokást megszüntetni kívánja. Egyebre nem alkalmas, mint hangulatkeletésre.

Apát előterjesztí az esperesi kerület megosztó javaslatát. Eszerint két kerület lenne: a marosi és nyáradmenti kerület. Teke, Mezö-Erked a beszercei kerülethez menne át.

A koronagyűlés nagyon óhajta és kéri, hogy a zsinat vigye keresztül, hogy minden községben a szesz italokat kimérol helyek szombat estétől hétfőn reggelig zárva legyenek, úgyszintén az ünnepeken is, annak is kimondását kéri, hogy a szent beszéd az evangélium után tartassék, az esperesi teendők körülírandók.

P. Forika Adrián a szabad lycemokról tart előadást és örömmel jelentheti, hogy népünk a szabad előadásokra megvan érve, szívesen fogadja, — már S helyen kezdetelt meg biztató eredménnyel. A székyel kirendeltség útján a földmívelésügyi miniszter szívesen segítézi, a válás és közoktatásügyi miniszter szintén biztató levelet küldött, támogatást ígért.

P. Lokodi Gergely a székyelföldi kath. népvédő egyesületet ismerteti, a papság pártfogását kéri. Mit a papság szívesen megígért, mert ezen egyesület kiszámíthatlan nagy hivatás teljesítésére van hivatva.

Ezután az alesiki esperesi kerület átiratát a nyugdíj ügyre vonatkozólag tárgyalta. A javaslat előkészítésére bizottságot küldött ki, mert az átküldött javaslatához nem járulhatott, — a papi státus nem profán intézmény, nem türhet fokozatot.

Apát főesperes úr a nyugalomba vonuló Pap János esperes-plébános nagy érdemeit méltatja, melyeket a lelkipásztorokdás téren odaadó lelkiismeretes és fáradhatlan működésével szerzett, — indítványozza, hogy jegyzőkönyvileg nyilvánítsuk elismerésünket, nagybecsülésünket. Mit a gyűlés készségesen elfogad. Mire a gyengélkedő állapotban is jelenlevő Pap János mond búcsú szavakat és őszinte köszönetet paptestvérei mindenki szives jóindulatáért.

Dicséret és elismerés legyen azért, hogy mind a három öreg nyugdíjas testvér a gyűlésen megjelent. Felette kívánatos, hogy a koronagyűléseken minden a kerületben működő pap, legyen az tanár, vagy szerzetes, legyen jelen. Oly sok, oly fontos tárgyak beszélletnek meg egy koronagyűlésen, hogy nagy mulasztást követ el azon peptestvér, ki rendkívüli ok nélkül távol marad. Veszedelmes idöket élünk, mindenkire szükségünk van, az Úr Jézus egy harcosa sem állhat félre, a közömbösségnek legkisebb jelet sem szabad mutatnia.

Benevolus.

H I R E K.

— Püspök úr öngyméltósága, folyó hó 25-én hétfőn, a reggeli vonattal, Kiskapus felé, Nagyszebenbe utazott. Itt, hétfőn délután egészen késő estig gyöntatta a tanuló ifjúságot; másnap kora reggel már újból gyöntatószekben ült az ifjúság ártatlanságáért és lelkiüdvéért minden áldozatra kész főpásztor, lelki bekét és egész életre kiható lelki üdvös tanácsokat adva a jövő nemzedeknek. A szent gyónás végeztével, az ifjak szeretett főpásztorok kezéből, példás áhitattal vették magukhoz az Úr Jézus Krisztus szent testét. Püspök urunk, kedden délig maradt Nagyszebenben, onnan pedig még aznap Fogarásba utazott. Itt is két napon keresztül szakadatlanul gyöntatott, lelkesített, buzdított a valódi keresztény életre. Áldozó esütörtökön pedig, nagyszámu hívöseregnek osztotta ki a bérmlás szentségét. Kiséretében utazik Soóthy Gyula, papnevelőintezeti lelkiigazgató, lapunk felelős szerkesztője.

— Lányi József dr. felszentelt tinnini püspök, nagyváradí székesegyházi kanonok, a ki püspök urunk felkerése folytán a felesiki esperesi kerületben bérmlt, magasztos megbízatásának befejezése után, e hó 22-én Bálinth Lajos felesiki főesperes kíséretében, Gyulaférvárra érkezett, a hol püspök urunk vendége volt. Másnap, május 23-án visszautazott székhelyére.

— Bérmlás Gyulaférvárt. Püspök urunk ö nagyméltósága, székyvárosában, Gyulaférvárt, vasárnap május hó 31-én fog bérmlálni. Azok, akik a bérmlás szentségét felvenni óhajtják, jelentkezzenek a plébániái hivatalnál.

— Keresztjáró napok. E hó 25., 26. és 27-ik napján tartotta a katholikás egyház azon szép körmeneteket, melyeknek célja a kiengesztelés, a kibékülés Isten és a föld között. Városunkban első napon, az irgalmas nővérek kápolnájába, második napon a szentferencrendiek templomába, harmadik napon a székesegyházba vonult a körmenet, melyet Ujfalusy József dr. apát-kanonok vezetett, a kispapok asszisztenciája mellett. Első napon a szent beszédet Rakk József papnevelőintezeti tanulmányi felügyelő tartotta, harmadik napon, a székesegyházban pedig Vass Albert dr. theologiai tanár prédikált. A körmeneteken résztvett a székeskáptalan, a központi papság, a növendékpapság, a főgimnázium és elemi fiúiskola ifjúsága, előjáróinak vezetése alatt, az irgalmas nővérek növendékeikkel együtt és a hívek közül is igen sokan.

— Tornaverseny. A helybeli főgim. ifjúsága folyó hó 31-én vasárnap d. u. 5 óra-
kor az iskola udvarán nyilvános tornaversenyt tart. Kedvezőtlen idő esetén a verseny elmarad június hó 14-ére. Műsor: 1. Felvonulás és Himnusz. 2. Szab. gyakorlatok. 3. Csapat-torna magas nyújtón és alacsony korlátón. 4. Minta csap. szab. gyak. rúddal. Bpsten az olympiai disztornázás alkalmával végzett gyakorlato-

kat fogják bemutatni. 5. Csapat-torna magas korláton és alacsony nyújtón. 6. Magas ugrás gyűrűvel. 7. Torna-játékok. 8. Díjak kiosztása. 9. Elvonulás. Beléptidij nincs.

— **Tornaünnep a Vatikánban.** Egy olasz szaklap közlése szerint f. év szept. havában a római nemzetközi torna- és sport-kongresszus alkalmából a Vatikánhoz tartozó pápai épületben, a Belvedereben tornaünnepélyt rendeznek. A pápa nagy barátja a tornának, a múlt évben is tartatott egy tornaünnepélyt.

— **Kérelem.** Azon tisztelt gazdákat, kiknek az ideai vetésnél alkalmuk volt az időkülönbséget az impregnált és a nem impregnált takarmányrepmag kikelése között megfigyelni, felkérjük, sziveskedjenek eziránti tapasztalataikat akarhonnak szereztek is be a nem impregnált repamagot, közvetlenül Mauthner Ödön magkeskedésével, Budapest, Rottenbiller utca 33. közölni. Miután az ideai pontos megfigyelésekre a Mauthner cégnek úgy a tiszta igazság, mint a közérdek szempontjából szüksége van, nagyon kéri, előzetes köszönetének hálás kifejezése mellett, a tényleges adatokat 8 nap alatt akár levelezőlapon is, vele tudatni.

— **Az Aspern melletti csata évfordulója.** A várban állomásozó 31-ik csász. és kir. gyalogezred, nagy kegyelettel és méltó pompával ünnepelte meg e hó 22-én, a nevezetes asperni csata 99-ik évfordulóját. Ezen csatában, az ezred nagy dicsőséggel harcolt, s óriási veszteségei dacára, tevékeny részt vett a nagy diadal kivívásában. Katonáink, a tisztikar vezetése mellett, délelőtt 8 órakor, a székesegyházban szent misét hallgattak, a melyet Vass Albert dr. teológiai tanár celebrált, a felekezetekhez tartozó legénység pedig, az egyes felekezetek imaházaiban végzett istentiszteleten jelent meg. Délben a tiszték részére diszebed volt, a legénységet pedig, a rendesen gazdagabb lakomában részesítették.

— **Óvás!** Úgy egyesek, lelkészek és világiak, mint intézetek és zárdák részéről ujabban mind gyakrabban történnek felszólamlások, hogy egyes utazók a Szent-István-Társulat cégére alatt a közönségnek nemcsak bizalmával élnek vissza, hanem előlegeket szedve föl, anyagilag is megkárosítják. A Szent-István-Társulat igazgatósága már több ízben figyelmeztette a t. közönséget, mely őrizkedjek a szélhámos utazóktól, akik a Szent-István-Társulat vagy Szent-István-cég és ehhez hasonló hangzású nevek alatt élnek vissza megrendelői jóhiszeműségével. A Szent-István-Társulat utazói igazolvánnyal bírnak és sem a megrendelő összegét, sem pedig előleget el nem fogadnak, mert erre nincsenek feljogosítva. Kérünk azért mindenkit, hogy utazók jelentkezésénél elsősorban az igazolványt kerjék elő s ha ezt nem bírja felmutatni, vagy a megrendelésre előleget kér vagy hajlandó felvenni, akkor tessék az illetőt mint szélhámost a hatóságnak átadni. Erdősi Károly, a Szent-István-Társulat igazgatója.

— **A Brassói Székely Társaság felhívása.** A brassói Székely Társaság megkeresést intézett vármegyénk alispánjához, hogy legyen a társaság segítségére azon cél elérésében, miszerint a székely ifjaknak a statisztika által is bizonyított kívánczóságát Romániába és Amerikába a megélhetés feltételeinek biztosítása által akadályozzák meg. Vissza kell tartanunk a székelységet, mi különösen elérhető az által, ha népünk fiainak az iparos pályán tisztességes megélhetést biztosítunk. Napról-napra mindinkább érezzük és tudjuk, hogy természetileg megáldott hazánk nélküli a szakavatott iparos kéz munkáját, az anyag feldolgozatlanul hever, meglévő iparickek pedig nem bírják a ver-

senyt nyugattal, sőt az életerős osztrák iparral sem. Száz és száz milliókat áldozunk külföldi iparickekért, mert nincsen művelt intelligens iparos osztályunk, mely a magyar nemzeti állam kiegészítésének alapfeltétele. Azt a nemes célt tűzte a brassói székely társaság maga elé, hogy egy hatalmas, erős iparos osztályt neveljen. Erre pedig legalkalmasabb anyag a székely, mely ithon tartva, veszelgettetett vidékre telepítve, nemzeti célokat is szolgál. A társaság egyelőre Brassót akarja ellátni megfelelő számú székely iparos ifjakkal s e cél érdekében saját anyagi erejével is segítségére siet a nagyon szegény, terhes családi körülmények között levő székely szülők fiainak. Mozgalma solidaris a marosvásárhelyi székely iparkamara ez irányú mozgalmával. Előnye az a körülmény, hogy a székely ifjak saját otthonuk közelébe helyeztetnek el. A társaság felhívását vármegyénk alispánja a legszelebbe körben közzétette s bizton reméljük, hogy a társaság akciója vármegyénkben sem lesz meddő.

— **Misszió Magyarlapon.** Május hó 16-tól 20-ig misszió volt a hívek számára. Guszich Lajos és Horváth Lajos lázársta atyák tartották, kik gyönyörű szép beszédekkel a magyarlapi hívek előtt emlékeztették tetteik magukat. Az eredményt leginkább az mutatja, hogy a hívek lelkipástorokkal a töredelem szentségehez járultak. A mindenható Isten jutalmazza meg a két fáradságtalan missziós atyát, kik a lelkek mentéséért életüket égő áldozatul szentelték Istennek.

— **A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium vizsgálatának sorrendje az 1907—1908. tanév végén.** Május 31-én: Tornavizsga és verseny. Június 10-én: a) Vallástan I—III. osztály az I. oszt. termében. b) Történelem, természetrajz IV. osztály a II. oszt. termében. Június 11-én: a) Természettan, mennyiségtan, egészségtan VII. osztály a VIII. oszt. termében. b) Görög-hely. németnyelv, történelem VI. osztály az I. oszt. termében. c) Magyar-, latinnyelv V. osztály a II. oszt. termében. Június 12-én: a) Mennyiségtan, rajzológeometria III. osztály saját termében. b) Magyar-, latinnyelv, földrajz II. osztály saját termében. c) Magyar-, latinnyelv földrajz I. osztály saját termében. Június 13. Vallástan IV—VII. osztály az I. osztály termében. Június 15: a) Magyar-, latinnyelv, görög-hely. VII. osztály a VIII. oszt. termében. b) Természetrajz, mennyiségtan V. osztály a II. oszt. termében, c. Mennyiségtan, rajzológeometria IV. osztály saját termében. Június 16. 17. 19. 20. Érettségi szóbeli vizsgálatok. Június 20. 22: Magánvizsgálatok. Június 23: a) Magyar-, latin-, görögnyelv VI. osztály a VIII. oszt. termében. b) Földrajz, történelem, németnyelv III. osztály saját termében. c) Természetrajz, mennyiségtan, rajzológeometria I. osztály saját termében. Június 24: a) Görög-, németnyelv, történelem VII. osztály a VIII. oszt. termében. b) Magyar-, latin-, németnyelv IV. osztály az I. oszt. termében. c) Természetrajz, mennyiségtan rajzológeometria II. osztály saját termében. Június 25: a) Természetrajz, mennyiségtan VI. osztály a VIII. oszt. termében. b) Görög-, németnyelv, történelem V. osztály az I. oszt. termében. c) Magyar-, latinnyelv III. osztály saját termében. Június 28: Reggel 8 órakor hálaadó szentmise, azután a bizonyítványok és jutalmak kiosztása. A vizsgálatok naponként d. e. 8 órakor kezdődnek. A szülőket és érdeklődőket tisztelettel meghívja Gyulafehérvárt, 1908. június. Az igazgatóság.

— **Görvélykoros gyermekek szedjék a „Sirolin-Roche“-t.** Ez a legjobb creosot-készítmény, melyet a gyermekek a legszivesebben

szednek. Kütünő hatással van az általános jóérzésre. Az orrsecretiók elmúlnak és a dagadatok visszamennek. Jobban használ, mint csukamáj-olaj és vas, melyekkel párhuzamosan is jó ideig használható. Kapható a gyógyszerárakban.

TAN- ÉS NEVELÉSÜGY.

Tanítógyűlés.

A külküli esp. kerületi tanítógyűlés f. hó 20-án, Egrestőn tartotta meg tavaszi rendes közgyűlését. Jelenvoltak, többek között, az elnöklő Mártonffy Sándor, esperesen kivül: Dr. Kászonyi Alajos, Dr. Szabó Mihály, kir. tanfelügyelő, Kádár M., vékei plebános, stb. Az ünnepies szentmise után próbatanítások voltak az elemi népiskolában. Tanítottak: Kerekes György és Feigel Miksa, a hb. tanító. A tulajdonképeni közgyűlést Mártonffy esperesnek felkés és magvas megnyitója kezdette be. Nagyszerű értekezés volt ez, melynek eszmemenetén ezen fölvet vonult keresztül: „Jó munkának idő kell!“ Szavalt aztán: Wéger B. tanító; majd a bírálóbizottság adta elő jelentését a beérkezett dolgozatokról. 20 kor. jutalomra méltónak ítélte az „Énekeljétek az Úrnak!“ jellegével ellátott pályamunkát. Szerzője Földes Zoltán. De a hibák kiküszöbölését kívánta. A közgyűlésen újabb tételek is tiszteletet ki.

A kath. népszövetségről.

Mibenléte, szükségessége, célja, megalakításának módzatai.

Irta: **Németh Gellért.**

(Folytatás.)

Hogy túlon túl hosszalmas ne legyek, az előrebocsátottakhoz csupán egy indokát kapcsolom még a gyorsan való szervezkedés szükségesség voltának.

Kedves főtiszt. Uraim! Önök bizonyára jobban látják sok másoknál, mily nagy átalakulás kinyájában vajdika a társadalom, mily magasfokú lábzan ég annak minden szerve. Ha nem segítők kéz siet melleje, hanem kontárok férköznek hozzá, — könnyen katasztrófa érheti. A katolicizmus nem várhatja ölle tett kezekkel, hogy az átalakulás eseménye valahogy elmúljen. Ha egyszer az ideje elérkezett, be fog következni bizonyval, akár télenül viselkedik vele szemben, akár eselekvöleg; mert „mindennek van ideje és ideje szerint minden elmúlik az ég alatt.“ (Péld 3. 1.) Minden kornak megvannak a maga problémái az elmék foglalkoztatására. Az eredmény azonban természetesen csak azon arányban fog gyümölcsözni az egyes faktorok részere, amily arányban fordították erejüket és buzgalmukat a földadatok megoldására. Aki más kezere karpagatja ki a gesztenyét a parászból, azt ma együgyűnek nevezik. Nos hát ilyen együgyűséget mi ne várjunk ellenségeinktől, hanem dolgozzunk önmagunkért erőnknek és tehetségünknek megfelelőleg.

És ebben mintegy jeleztem is már a kath. népszövetség föladatát, célját. Nem egyéb az, mint visszaszerzési és biztosítási a katolicizmusnak az öt joggal megillető helyet és befolyást államkormányzati, közigazgatási, kögazdasági és társadalmi téren. Igen, célja a kath. nép testi és lelki, szellemi és anyagi szükségleteinek kielégítése. Nem másvallású felebarátunk elnyomásával, amitől a

felebaráti szeretet minket mindenkor vissza fog tartani; hanem az igazság és méltányosság kívánalmait szerint. Célja a készülöben levő társadalmi átalakulásra döntő erővel befolytani, a levegőben lógó szociális kérdést szilárd talajra állítani, helyesen megoldani. Közlebbi célja a katolicitási jellegnek kidomborítása életünk minden vonatkozásában, tehát hitvallók nevelése; távolabbi célja pedig érdekeink közös védelme akár defenzív, akár agresszív eljárást kívánjanak meg a körülmények. Mint látni való: olyan földadat, amely nagyon is megkívánja úgy a szellemi, mint az anyagi erők kumulálását. Nem csupán nagyságánál fogva pedig, hanem azért is, mert igen sokan vannak a kérdés megfejtése körül akadékoskodók, az erők egy részét tehát ezek letörésére kell fordítani. Ertem itt a szociáldemokratákat minden atyafiúsággal együtt. Isten örizen meg minket a világot fogva tartó problema olyatén módon való megoldásától, amilyent ők akarnak. Az orvososság rosszabb a betegségnél. A mai állapot türehtelen, de ők veszedelmesebbet teremtenének helyette.

Céljuk ugyanis, minél fejlettebb kulturát produkálni a testiségnek immár ügyis túlságosan buján termő talajában; kapcsolatban pedig elvadtítani a szellemet, kihalt sivárságot léteisteni lelki téren. Szóval valóságos kulturbeszűti akarnának formálni az emberből a saját képük hasonlatosságára. És minél piszkalóbb valakiben a lelki élet, minél degeneráltabb az erkölcsi érzék, annál hatásosabb anyag az illető a szociáldemokrata mesterek kezében a jelzett irányban való kifermálásra. Arra törekcsenek tehát, hogy a népet proletárra tegyék szatan részükre nyérjék, neki igérvén a világ fölött való uralmat; noha jól tudják, hogy alig lehetne valami veszedelmesebbet képzelni annál, mint ha úgy szellemi, mint anyagi téren döntő befolyást kellene engedni kellő erkölcsi és műveltségi töke nélkül szűkölködő elemeknek. De épp oly veszedelmet jelentene akár kiművelt proletáriátusság uralma is, legalább első korszakában. Ez ellen a veszedelmes próbálkozás ellen tehát minden erőből küzdeni kell. Mindenekelőtt vissza kell adni a szónak igazi értelmüket, mint XIII. Leó diéső emlékü pápánk követelte. Így a szociálistmusét is. Mert szerintem a szociális kérdés iránt még csak fogékonysággal sem bír az, aki a létező társadalmi osztályokat olyan választófalakkal nézi, jobban mondva képzeli, melyek által az embernek az ő embertársától okvetlenül el kell különbözödni. Már pedig azok, akik magukat szociáldemokratáknak nevezetik, ezt dogmaként tanítják. Igenis, ők maguk különbözönek el. Ők tagolják szét a társadalmat, ők verik szét érdekhajhászással azt a kapcsolatot, melynek az összes emberiséget egyvére kellene füznie, a felebaráti szeretetet. Osztályharcot indítanak, holott jól tudhatnák, hogy az efféle harenak igen problematikus értékű a sikere. Jól tudhatnák, hogy az osztályok általános harca közepette általában kénye-kevde szerint egyetlen osztály se helyezkedhetik el, mert ehhez az összes osztályok beleegyezése volna szükséges. Lehet olyan osztály, amely új társadalmi berendezkedést inkább óhajt a másikkal, többet is agítáhat an-

nak érdekében; de végleges, igazi eredményt izoláltan el nem érhet. Mi következik már most ezekből? Az, hogy a társadalmi átalakulás kérdésének megoldására önzetlen jóakaratra, vagyis ker. kath. szemleire van szükség, mely előtt nincsenek első, második, harmad és nem tudom hányad osztályú emberi teremtmények csak testvérek vagy felebarátok. Nincs személyválogatás, csak igazság. És éppen ezt a szellemet akarja érvényesíteni a kath. népszövetség. Ez a célja. A földadat helyes megoldása csak az lehet, hogy a jogtalan mások jogainak sérelme nélkül részesítsessék jogban. A súlyos teher alatt roskadozózt anélkül kell fölszabadítani, hogy helyette mást terheljenk agyon. Mert ha én fölruházok egy mezitelen, de e végből előbb szörere levetkőztetek egy másikat, — ott vagyok, ahol voltam, ha csak nem odább.

(Folyt. köv.)

Idea: a kepe megváltása könnyítéséről...

(Folyt. és vége.)

VII. pont. A magyar millennium első ötszáz évében a dézma, s vele a kepe is, minden kétségen felül főleg a föld terhe volt. Bizonyítom az összes ezen időből eredő jogi oklevelekkel; mikből még az is kitüntethető, hogy a magyar földön birtokos izmaelita is, a zsidó is, ha földbirtoka volt, arról dézmát fizetni köteles volt annak, aki dézmajogot birt. mert a dézmajog lehetett hazánkban nemcsak püspököké, de volt királyi dézmajog, volt a királyi várak fenntartására szolgáló dézmajog, volt egyes családoknak adományozot dézmajog, ami nem lehetett precarius abban az esetben sem, ha a földbirtok valami törvényes módon, izmaelita, török vagy zsidó kézre került is.

Igen természetes tehát, hogy a magyarföldi és az erdélyi Schismatikus népség is királyi rendeletekben utasítva és kötelezve van a dézmajogosultak iránt, megfizetni évenként a köteles dézmát. Ennek bizonyítása nem szükséges, mert a dolog sem kétséges.

VIII. pont. Hogy az erdélyi püspök roppant terjedelmű püspöksége területén 1556-ig, zavaratlan dézmajoggal birt és épen a dezmaszedés joga volt a főpapi hatóság ismertető jele: ez minden kétségen felül áll. Az okiratok egész halmaza bizonyíthatja ezt a kérdést!

IX. pont. De a Reformáció szomorú korszaka sok jogi viszonyokat felzavart, nem csupán vallási torzalkodások miatt, de politikai események és szerencsétlenségek következtében is. Jött a török, jött a tatár reánk, Isten csodája, hogy áll hazánk. A mohácsi veszedelem után az ország területe három részre szakad, az egy katolikus hit erősségét megrontja, elgyengíti a lassankint befogadott felekezetek egész serege. A királyi hatalommal együtt a főkegyuri jog, mely eddig a katolikus egység erős támasza volt: elgyengül és kénytelen túrni azt is, amit nem helyesel. Látja a népsokaság megtántorodását a hitben, látja a régi templomok elfoglalását, ősi intézmények megrontását: és ezen rombolással szemben nem csak a jog erős védelmére nem, de a haza török hatalom elleni védelmére sem volt elég erős, s egyetlen modulus vivendi-nek látszott túrni, várni, erőt gyűj-

tteni egy jobb jövőndő kivására. Ez a törekvés régóta foly, de nincs bevégezve... még ma sem.

X. pont. Az itt érintett szerencsétlenségekhez járult 1556. őszén Erdélyben az erdélyi püspökség és káptalan véletlen és váratlan Saecularisatioja, világosabban az erdélyi püspökség és káptalan összes jogainak és vagyonának bevonása Izabella királyné fenntartása végett, az erdélyi fejedelmi kincstárba; a rengeteg ingatlan vagyon a tasnádi, gyulai, gyulafehérvári uradalmak stb. egy csapásra gazdát cseréltek. Ebből a népnek csak annyiban volt haszna, hogyha e lefoglalás elmarad: nagyobb lett volna a fejedelem fenntartása végett a d'ója. A rengeteg ingatlan vagyon mellett a kincstáré lett a püspökség dézmajoga is, még a *Cathedraticum*, még a *Procuratiók*, még a *Conformációk* merőben egyházi illeteke is egész terjedelmében; és pedig minden kárpótlás reménye nélkül. S minthogy főben járó ok nélkül senkit sem lehet jog- és vagyonvesztésre tenni egy jogtisztelő országban: ebből következik, hogy az állampénztár már három századon át az erdélyi katolikus egyháznak és a „Székelyföldnek” adása. Mert a püspökség dézmajóvédelme az ő egyházi intézetei fenntartására is rendeltetve lévén egykor. most pedig attól elvonva lévén és semmivel sem léven kárpótlva: senki sem érezte jobban a csapást, mint éppen a kath. székely nép.

Midőn bévonták a fejedelmi kincstárba a püspökség ingatlanaiával együtt a dézma jogot és egyéb jogokat, mint hasznót; be kellett volna vonni a székelykepenek, a községeken feneklő kötelezettségét is, mint nyilván közterhet. De régi tapasztalat az, hogy midőn valakit a hatalom kifoszt: a kifosztottnak csak vagyonát veszi át és terhére nem akar tudni semmit. Így maradt meg a régi $\frac{1}{16}$ rész dézma, kepe nevezet alatt, a székely nép községein, s áll mind e mai napig.

Hogy a kepe terhe tényleg megoszlott kath., evang. reform., ev. lutheranus (itt csak néhány község) és unitárius községek között, az következménye volt egyfelől a vallási reformoknak, másfelől pedig bő forrása a papi rend leszegényedésének.

XI. pont. Minthogy tehát ezen ideák szerint 1. a kepe $\frac{1}{16}$ része a régi dézma; 2. minthogy a dézma már országos törvény által meg van váltva, de a kepe megváltva nincs;

3. minthogy az országos törvény szerint megváltott, a székelyföldre vonatkozó dézmaváltási tökéösszeg, a földterhementesítési levéltár irataiból könnyen kitudható:

Ebből következik, hogy ama tizedjog főszegének $\frac{1}{16}$ része, megváltás nélkül mind e mai napig hátra van.

Azért az látszanék a legrövidebb megváltási módnak és utnak, hogy az állam pénztára, mely a tizedek és urbéri kárpótlások tökéjét és $\frac{1}{16}$ -ját egy felszázadon át felszedte és felszedi a székely székely nép zsebéből is: az összes székelyföldi dézma kárpótlási tökének $\frac{1}{16}$ részét és pedig a dézma megszűnésétől kezdődő $\frac{1}{16}$ -val együtt vonatkozás nélkül most adja ki; és bizonyos kulcs szerint, for-

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-
köhögés, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Minthogy értéketlen utánzatokat is kínálunk, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, vladékat, éjjeli izzadást

„Roche”

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerészekben — Ára évenként 4.— korona.

dítsa a székelyföldi községek kepe terhének megváltására.

XII. pont. Amily jогon történt az ev. lutheran. pásztorok dézma illetékének megváltása: ugyan azon jогon igazságos és méltányos a székelyföldi papok kepejének megváltása is; mert a szász papi dézma éppen olyan természetű volt, mint a székely kepe. Csak az vala a különbség, hogy a szász papi dézma mindig megtartotta dézma nevét, — míg a kepe fizetés mellett, a régi $\frac{1}{16}$ rész dézma név lassanként feledésbe ment, és lábra kapott a szokás, a népnek papja és tanítása iránti terhét úgy tekinteni, mint merőben a községekben élő magán személyek ügyét, melyet mennél nehezebb oly nagy területen valami egykor létre jött? Kontraktusra, szövetkezésre stb., sőt merőben lehetetlen is visszavezetni: annál inkább szeretik főleg újabb időkben állhatatosan a magántermészetű, s mégis közmegegyezésre visszavinni.

Pedig ez a közmegegyezés éppen olyan forma, mint Homer Iliásában a faló; Homer meg volt szorulva, midőn akarta világosan megfejteti Troja elfoglalását: és feltalálta a faló — meséjét; s a világ ki van elégitve; mert úgy a hogy megtudja mondani még az elfoglalás módját is. Nincs kétségem benne, hogy a kepe alapja gyanánt feltöltött közmegegyezés sem lehet egyéb, mint egy faló.

XIII. pont. Nehogy ezen idea téves végeredményekre vezessen, jónak látnám azt, aminek keresztülvitelére sehogy sem lehetek sem hivatott, sem pedig elégséges.

Tudniillik meglepő és furcsa lenne, ha az egész székely föld területére már megváltott és kifizetett tized kárpótlási összeg $\frac{15}{16}$ -od része: oly csekély lenne, hogy az, a tényleges kepe-érték tökéjeül elfogadható sehogy sem lenne.

Ily kérdésben — nem csuda, ha én teljesen tájékozatlan vagyok.

De fel kell tennem, hogy midőn a dézmák kárpótlása, a székely föld összes községeit és területeit illetőleg (bárki lett legyen a dézmagog tulajdonosa) keresztül ment a felvétel faszitól a kifizetés stádiumáig: erről az operációról, a lehető leghitelesebb feljegyzések megvannak a földterhermentesítési levéltár „Tized-kárpótlási” rovatai alatt.

Azért előzetesen ezen székelyföldre vonatkozó összes tizedkárpótlási adatokat látni, és alapul felvéve, számítani kellene, hogy annak a $\frac{15}{16}$ rész tizedkárpótlási összegnek fundamentumul = kepeváltási alapul = rövid úton felvehető és felveendő $\frac{1}{16}$ része (40—50 évi kamataival együtt!) mire rugna?

Mert ha ez a jó alapon nyeredő tájékozás nem lenne esalékony: nem lenne idő- és célszerűtlen: az összes érdeklettek bevonásával megkezdeni az előkészítendő kepeváltás tanácskozásait; mert, hogy ily nagy dolog; ilyen előző tanácskozások nélkül csak egy lépést is tehetne: azt átlátni képtelen vagyok; és a miniszterektől, egyedül a miniszterektől várni mindent, az egy szóval mondva: a repülő sült galambok — korára vezet.

XIV. pont. Ha a tizedkárpótlások székelyföldi ilyen könnyű módon a püspök úr által megszerezhető *Conspectusa* lehetetlen lenne: akkor el lehet készülni a püspöki hivatal a legfárasztóbb, a legkínosabb munkára: a kepe-adatokból ha nem éveként, legalább is évtizedenként előállítandó és bizonyítandó olyan bizonyítványaira és kimutatásaira, amire a mai nemzedék, hogy kész-e? képes-e? rendelet esetében törekedni fog-e? és milyen eredménnyel? Igazán . . . nem tudom.

Tapasztalatból tudom és látom, hogy 1765-től kezdve 1866-ig mennyit fáradozott a királyi

hatalom, a Reg. Gubernium, az Armorum Praefektúra, az összes felekezetek főpapsága a kepek terhe és állapota kimutatásaiban? ! Ez, mondhatom, hogy teljes száz esztendő törekvéseinek az eredménye, meddő volt és rendszeren a papi jövedelmek megnyirbálására vezetett; mert midőn az a d o t „reformálni” kell: az mindig a terhek nagyobbodását s a fizetések emelkedését jelenti; de midőn a papi jövedelmeket rendezik, az régen legalább, mindig a lenyomást eredményezte; s a mai idő is olyan, hogy semmi hízelgőbb reményekre sincs jogunk olyan országban, hol a cigány régi gyakorlat szerint ma is a szabad vándorlás és költözés privilegiumával bír: de a Szent István király ezer éves katolikus egyháza autonómiát nem kaphat és talán sokáig: nem is remélhet.

A szerkesztő üzenetei.

T. R. urnak. Kolozsvár. Igén szépen köszönjük szives értesítést, de a kérdéses ügyről lapunk legutóbbi számában tudósítást már közöltük.

X. + Y. urnak. Marosujvár. Erről is részletes tudósítást tettünk közlé. Köszönet a figyelemért.

K. M. Szépviz. A beszédekét kihagytuk. Sok a közölni való, s szűk a lap. Köszönet.

Passer. sol. Megjött, de csak a jövő számban kezdetem meg. Üdvözlét.

F. Z. A lapot újból megindítottuk. A dolog rendszeren van a kiadóhivatalnál is. A viszontlátásra!

Támogassuk szívvel-lélekkel, vagyis tollal és pénzünkkel az egyházmegegyünk érdekeit szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

Schmidt János, Budapest, IX. Ráday-u. 40.

Speciálista

bármily stílus és vallású templombelső- és külső tárgyak javítása különösen: modern olajlak márványozásra.

A népiskola tananyagának tantárgyan-kenti beosztására szolgáló

Részletes Tanterv-nyomtatvány

(sajtó alatt); vagy az osztályonkénti feldolgozásra használható

Tananyagbeosztási nyomtatvány

a miniszteri és külön a róm. kath. tanterv szerint készült füzetekben megrendelhető a hat vagy bármelyik öt oszt. szám. **postadíjjal** együtt 2 kor., négy oszt. 1.80. három oszt. 1.60, két oszt. 1.40, egy oszt. 1 korona előleges beküldése mellett

GYERKES MIHÁLY ig. tanítónál Székelyudvarhely.

HÁZ ELADÁS.

A gyulafehérvári 1005. sz. tjkvben A + 22221, 22222. és 22223. hrsz. alatt felvett, a Lépes-utca 27. szám alatt fekvő, ezelőtt ifj. Kovács Zsigmond-féle házbirtok **előnyös feltételek mellett szabad kézből eladó.**

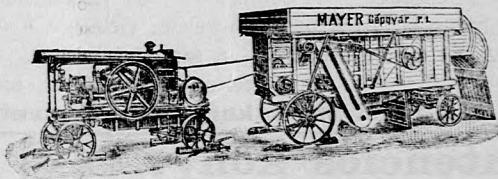
Csak komoly szándéku vevők forduljanak egyenesen

a Segesvári ipar-takarek- és előlegezési egyesület, mint szövetkezet-hez, Segesvárt.

Hazai gyártmány! Kitűnő munka!

MAYER GÉPGYÁR

vas- és femöntöde részvénytársaság
SZOMBATHELY-BUDAPEST,
VI. kerület, VÁGZI-KÖRÚT 61. szám.

Benzinlokomobil-cséplő-szerelvények. Stabil-benzinmotorok. Szívógázmotorok faszén-, kocsz- és antraczit-fűtésre, 120 HP-ig. **M a l e m é p i t é s z e t.** Szab. hydr. borsajtók, olajpresek és mindennemű gazdasági gépek.

Kedvező fizetési feltételek.

.. Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmetve. ..

Papp György könyvnyomdája Gyulafehérvárt.

Legujabb könyvnyomda Alsófehérvármegyében.

Szállítója és nyomtatója:

a Nagyméltóságú és főtisztelendő erdélyi püspöki hivatalnak, a gyulafehérvári ev. ref. esperesi hivatalnak, az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak, a Gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, a Gyulafehérvári kir. törvénytársaságnak és kir. ügyészségnek, Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsának, a Gyulafehérvári takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári népbank részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári „Julia“ takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári püspöki elemi és polgári leányiskolának, a Gyulafehérvári állami elemi és Gyulafehérvári iparos és kereskedő tanonciskolának, a Gyulafehérvári kir. közjegyzői hivatalnak, az összes ügyvédi irodáknak, a gyulafehérvári és vidéki nagyobb kereskedő cégeknek, a Gyulafehérvári „Johanna“ gőzmalomnak, a Zalatnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolának, a Zalatnai takarékpénztár részvénytársaságnak stb. és az erdélyrészi róm. kath. lelkészi hivatalok egy nagyobb részének.

♣♣♣♣♣ **Állandó kiadványai:** ♣♣♣♣♣

KÖZMŰVELŐDÉS

Politikai, társadalmi, rk. vallási-irodalmi és szépirodalmi hetilap. * * * * *

— Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat tulajdonában. —

XXX-ik évfolyam.

Gyulafehérvári Hirlap

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap. * * * * *

— Saját tulajdonában. —

XXVI. évfolyam.

Erdélyi Oltáegyese. Lap

Az oltáegyeseletek hivatalos közlönye. V. évfolyam.

— Megjelenik füzet alakban havonként egyszer két nyomtatott iv terjedelemben.

Előfizetési ára egész évre 2 korona.

E nyomdában jelentek meg továbbá és kaphatók a következő művek:

PÜSPÖKMEGYEI ZINAT.

Írta: Forster János, szentszéki tanácsos.

Háromszáztizenkét sűrűn nyomtatott oldalon tájékoztat ezen. az olvasó külön észrevételeinek feljegyzésére szolgáló margóval ellátott vastag füzet a megyei zsinat megtartásának módjáról és szükséges előkészületeiről, az erdélyi speciális viszonyok tekintetbe vételével, a következő tartalom-jegyzék szerinti sorrendben: Előszó. — A zsinatról általában. — Megyei zsinat Erdélyben 1822-ik évben. — A kolozsvári 1848. évi zsinat (?) — A megyei zsinat előkészítése, — összehívása, — helye és ideje, — tagjai, — hatásköre, — tisztviselői. — A zsinati ügymenet leírása. — A zsinat tárgyalási anyagáról. — A hitigazságok hirdetése. — A prédikálás. hitoktatás. — A szentségek. — A keresztség. — A bérmlás. — Az Eucharistia. — A bűnbánat. — Az utolsó kenet. — Az egyházi rend. — A házasság. — A papság tökéletes élete. — A testületi tisztesség. — A pap háztája. — Testületi szellem. — A zsinat egyéb teendői. — A szerzetesek ügye. — A hívő nép erkölcsi nevelése. — A hivatalos ügykezelés. — Az egyházi bíráskodás. — Zárószó.

A füzet ára 2 korona. Bérmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

Intenciók könyv.

(Liber intentionum.)

A szentmisék naponkénti folytatólagos végzésének kimutatására szolgáló rovatos könyv akár egyes áldozatoknak, **ad personam**, akár nagyobb egyházak vagy szerzetesestületek sekrestyeigazgatói számára.

- Ára 1 kor. 60 fillér, portómentes küldéssel 2 korona. -

Az élet értéke és jelentősége.

Bilczewski József lemergi püspök körlevele a középiskolai tanulókhöz. Ford. Szpori János, főgimn. tanár.
Ára 20 fillér.

A gyermekek házi neveléséről.

Írta: Bálinth György.

Ára 10 fillér.

Papi nyugdíj könyvecske. Ára 20 fillér.

Lelkészi hivatali nyomtatványok, püspöki, esperesi, lelkészi címmel nyomtatott levélpapírok, levélborítékok stb. stb. nagyraktára.